

Процесуални разходи - България

Настоящата страница предлага информация относно цената на правосъдните услуги в България.

Нормативна уредба на възнагражденията за юридически професии

Адвокати

Българският Закон за адвокатурата (последно изменен ДВ 97/7.12.2012г., изм. с Решение № 4 от 12.04.2016 г. на КС на РБ - бр. 32 от 22.04.2016 г.):

в член 36 гласи:

1. Адвокатът или адвокатът от Европейския съюз има право на възнаграждение за своя труд.
2. Размерът на възнаграждението се определя в договор между адвоката или адвокатът от Европейския съюз и клиента. Този размер трябва да бъде справедлив и обоснован и не може да бъде по-нисък от предвидения в наредба на Висшия адвокатски съвет размер за съответния вид работа. (Наредба на Висшия адвокатски съвет).

При липса на договор, по искане на адвоката, адвоката от Европейския съюз или клиента адвокатският съвет определя възнаграждение съгласно наредбата на Висшия адвокатски съвет. Възнаграждението може да се уговори в абсолютна сума и/или процент върху определен интерес с оглед изхода на делото, с изключение на възнаграждението за защита по наказателни дела и по граждански дела с нематериален интерес.

Член 38 гласи:

1. Адвокатът или адвокатът от Европейския съюз може да оказва безплатно адвокатска помощ и съдействие на:
  - лица, които имат право на издръжка;
  - материално затруднени лица;
  - роднини, близки или на друг юрист.
2. В такива случаи, ако в съответното производство насрещната страна е осъдена за разноски, адвокатът или адвокатът от Европейския съюз има право на адвокатско възнаграждение. Съдът определя възнаграждението в размер не по-нисък от предвидения (в чл. 36, ал. 2 от Наредбата) и осъжда другата страна да го заплати.

Възнаграждението (таксата) се урежда в съответствие с Наредба № 1 от 9.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения ((изм. и доп., бр. 84 от 25.10.2016 г.) – чл. 6 -36 .

Чл. 6. Възнагражденията за съвет, справка, изготвяне на книжа и договори са следните:

1. (изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., изм. и доп., **бр. 84 от 2016 г.**) за устен съвет, консултиране, относно процедура по медиация без участието на адвоката в нея и справка в съдебни и административни места и др. - 30 лв.;

2. (изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., **бр. 84 от 2016 г.**) за писмена консултация - 60 лв.;
3. (изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г.) за проучване на дело с даване на мнение по него - 60 лв.;
4. (изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., **бр. 84 от 2016 г.**) за жалби и сигнали до прокуратурата и полицията - 50 лв.;
5. (изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г.) за нотариални покани, за молба за приемане или отказ от наследство, за изготвяне на книжа за нотариално вписване, за молба за опрощаване на дължими суми и за други молби - 50 лв.;
6. (изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., **бр. 84 от 2016 г.**) за молба за отказ или възстановяване на българско гражданство - 300 лв.;
7. (изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г.) за съставяне на завещание - 150 лв.;
8. (доп. – ДВ, **бр. 84 от 2016 г.**) за съставяне на: писмен договор, нотариални актове за собственост, продажба, замяна, дарение, ипотека, суперфиция и сервитути, извънсъдебна спогодба, в това число изготвяне на споразумение, постигнато в процедура по медиация, без участието на адвоката в нея, както и за извършване и съставяне на акт по обстоятелствена проверка на база цената на съответния договор или акт:
  - а) (отм., предишна б. "б", изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., **бр. 84 от 2016 г.**) при интерес до 1000 лв. - 70 лв.;
  - б) (предишна б. "в", изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г.) при интерес от 1000 до 10 000 лв. - 150 лв. + 1 на сто за горницата над 1000 лв.;
  - в) (предишна б. "г", изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г.) при интерес от 10 000 до 50 000 лв. - 250 лв. + 0,5 на сто за горницата над 10 000 лв.;
  - г) (предишна б. "д", изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г.) при интерес от 50 000 до 100 000 лв. - 500 лв. + 0,2 на сто за горницата над 50 000 лв.;
  - д) (предишна б. "е", изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г.) при интерес над 100 000 лв. - 700 лв. + 0,1 на сто за горницата над 100 000 лв.;
9. (изм. и доп. – ДВ, бр. 28 от 2014 г.) за учредяване, регистриране и вписване на промени в съответния регистър на:
  - а) (изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г.) едноличен търговец - 150 лв.;
  - б) (изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г.) събирателно дружество - 180 лв.;
  - в) (изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г.) командитно дружество - 200 лв.;
  - г) (изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г.) дружество с ограничена отговорност - 300 лв.;
  - д) (изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г.) акционерно дружество - 600 лв.;
  - е) (изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., **бр. 84 от 2016 г.**) кооперативно сдружение - 400 лв.;
  - ж) (изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г.) жилищностроителна кооперация - 250 лв.;
  - з) (изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., **бр. 84 от 2016 г.**) фондации и сдружения с нестопанска цел - 400 лв.;
  - и) (нова – ДВ, бр. 28 от 2014 г.) за преобразуване на търговско дружество по реда на глава шестнадесета от Търговския закон, предвидените в букви "б" – "д" възнаграждения се увеличават с 50 на сто;
10. (отм. – ДВ, бр. 28 от 2014 г.);
11. (изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., бр. 28 от 2014 г.) за текуща правна помощ по договор с юридическо лице или едноличен търговец – 400 лв. месечно; за процесуално представителство, защита и съдействие по дела, както и за изготвянето на книжа по чл. 6, т. 3 – 5, т. 8 – 9 по възлагане от съответното юридическо лице или едноличен търговец на адвоката се дължи отделно възнаграждение съгласно тази наредба;
12. (нова - ДВ, бр. 2 от 2009 г.) за уговорена почасова консултантска дейност - 60 лв. на час;
13. (нова – ДВ, **бр. 84 от 2016 г.**) за заверяване на преписи от документи по чл. 32 от Закона за адвокатурата, предоставени на адвоката във връзка или по повод защитата на правата и законните интереси на негов клиент – 3 лв. за първа страница и по 2 лв. за всяка следваща страница;

14. (нова – ДВ, **бр. 84 от 2016 г.**) за изготвяне на документации за участие в процедури по Закона за обществените поръчки, тръжни и конкурсни документации по Закона за държавната собственост, Закона за общинската собственост, Закона за концесиите адвокатското възнаграждение е не по-малко от 1500 лв.

Раздел III

Възнаграждения по граждански и административни дела за една инстанция

Чл. 7. (1) (Изм. – ДВ, бр. 28 от 2014 г.) За процесуално представителство, защита и съдействие по граждански дела възнагражденията са следните:

1. (изм. и доп. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., изм., бр. 28 от 2014 г.) за отмяна на уволнение (чл. 344, ал. 1, т. 1 КТ) или за възстановяване на работа (чл. 344, ал. 1, т. 2 КТ), когато искът е предявен самостоятелно – не по-малко от размера на минималната работна заплата за страната към момента на сключване на договора за правна помощ или на определяне на възнаграждението по реда на чл. 2; за други неоченьяеми искове – 200 лв.; за трудови дела с определен интерес – съобразно ал. 2;
2. (изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., бр. 28 от 2014 г.) за прекратяване на брак по исков ред - 600 лв., а за развод по взаимно съгласие - 400 лв., като при уреждане на имуществени отношения за изготвяне на споразумението се прилага и чл. 6, т. 8;
3. (изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., бр. 28 от 2014 г.) за бащинство и оспорване на бащинство - 500 лв.;
4. (изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., бр. 28 от 2014 г.) за други неоченьяеми искове - 300 лв.;
5. (изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., бр. 28 от 2014 г.) за охранителни производства и производство за обезпечение на доказателства - 300 лв.;
6. (изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., бр. 28 от 2014 г.) на адвоката повереник на ответник по дело за издръжка - 300 лв.;
7. (нова - ДВ, бр. 2 от 2009 г.) в производства по частни жалби - 1/3 от минималния размер за една инстанция според предмета на делото и интереса на страната, но не по-малко от предвиденото в чл. 11;
8. (нова – ДВ, бр. 28 от 2014 г.) за образуване и защита в производство по поправка на очевидна фактическа грешка – 200 лв.;
9. (нова – ДВ, **бр. 84 от 2016 г.**) за процесуално представителство, защита и съдействие по дела за поставяне под запрещение – 500 лв.;
10. (нова – ДВ, **бр. 84 от 2016 г.**) за производства по Търговския закон по иск на съдружник или акционер срещу дружеството – 800 лв.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 28 от 2014 г.) За процесуално представителство, защита и съдействие по дела с определен интерес възнагражденията са следните:

1. (изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., бр. 28 от 2014 г.) при интерес до 1000 лв. - 300 лв.;
2. (изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., бр. 28 от 2014 г.) при интерес от 1000 до 5000 лв. - 300 лв. + 7 % за горницата над 1000 лв.;
3. (изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., бр. 28 от 2014 г.) при интерес от 5000 до 10 000 лв. - 580 лв. + 5 % за горницата над 5000 лв.;
4. (изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., бр. 28 от 2014 г., **бр. 84 от 2016 г.**) при интерес от 10 000 лв. до 100 000 лв. – 830 лв. плюс 3 % за горницата над 10 000 лв.;
5. (нова – ДВ, **бр. 84 от 2016 г.**) при интерес от 100 000 лв. до 1 000 000 лв. – 3530 лв. плюс 2 % за горницата над 100 000 лв.;
6. (нова – ДВ, **бр. 84 от 2016 г.**) при интерес от 1 000 000 лв. до 10 000 000 лв. – 21 530 лв. плюс 1 % за горницата над 1 000 000 лв.;
7. (нова – ДВ, **бр. 84 от 2016 г.**) при интерес над 10 000 000 лв. – 111 530 лв. плюс 0,5 % за горницата над 10 000 000 лв.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., бр. 28 от 2014 г., доп., **бр. 84 от 2016 г.**) За процесуално представителство, защита и съдействие по дела за несъстоятелност възнаграждението се изчислява на базата на стойността на предявените вземания по методиката на ал. 2, но не по-малко от 800 лв. За изготвяне на молба за предявяване на вземане, както и за изготвяне на възражение против предявено или прието вземане в производство по несъстоятелност, без процесуално представителство, възнаграждението е в размер 1/2 от предвиденото по ал. 2, но не по-малко от 400 лв.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., бр. 28 от 2014 г., **бр. 84 от 2016 г.**) За процесуално представителство, защита и съдействие по дела за делба възнаграждението се определя съобразно интереса на представляваната страна според правилата на ал. 2, но не по-малко от 600 лв. за всяка фаза. За процесуално представителство, защита и съдействие по дела за делба само на земеделски земи възнаграждението се определя съобразно интереса на представляваната страна според правилата на ал. 2, но не по-малко от 300 лв. за всяка фаза.

(5) (Нова – ДВ, **бр. 84 от 2016 г.**) За процесуално представителство, защита и съдействие по искове по чл. 75, 76 и 108 ЗС възнаграждението се определя съобразно интереса на представляваната страна според правилата на ал. 2, но не по-малко от 400 лв. за движими вещи и не по-малко от 600 лв. за недвижими имоти или вещни права върху тях.

(6) (Нова – ДВ, **бр. 84 от 2016 г.**) За процесуално представителство, защита и съдействие по дела за съществуване, за унищожаване или за разваляне на договори и за сключване на окончателен договор с предмет вещни права върху недвижими имоти възнаграждението се определя съобразно интереса на представляваната страна според правилата на ал. 2, но не по-малко от 600 лв.

(7) (Изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., бр. 28 от 2014 г., предишна ал. 5, **бр. 84 от 2016 г.**) За процесуално представителство, защита и съдействие в производства за обезпечаване на бъдещ иск, в производства по издаване на изпълнителен лист по чл. 405, ал. 3 и 4 ГПК и в производства за издаване на заповед за изпълнение възнаграждението се определя по правилата на ал. 2 на базата на половината от стойностите на претендираните суми.

(8) (Отм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., нова, бр. 28 от 2014 г., предишна ал. 6, **бр. 84 от 2016 г.**) При защита по дела с повече от две съдебни заседания за всяко следващо заседание се заплаща допълнително по 100 лв.

Чл. 8. (Изм. – ДВ, бр. 28 от 2014 г.) (1) За процесуално представителство, защита и съдействие по административни дела с определен материален интерес възнаграждението е:

1. при интерес до 1000 лв. – 300 лв.;
2. при интерес от 1000 до 5000 лв. – 300 лв. плюс 7 % за горницата над 1000 лв.;
3. при интерес от 5000 до 10 000 лв. – 580 лв. плюс 5 % за горницата над 5000 лв.;
4. при интерес от 10 000 до 100 000 лв. – 830 лв. плюс 3 % за горницата над 10 000 лв.;
5. при интерес от 100 000 до 1 000 000 лв. – 3530 лв. плюс 1 % за горницата над 100 000 лв.;
6. при интерес от 1 000 000 до 10 000 000 лв. – 12 530 лв. плюс 0,3 % за горницата над 1 000 000 лв.;
7. при интерес над 10 000 000 лв. – 39 530 лв. плюс 0,1 % за горницата над 10 000 000 лв.

(2) За процесуално представителство, защита и съдействие по административни дела без определен материален интерес:

1. за дела по Закона за устройство на територията и Закона за кадастъра и имотния регистър – 600 лв.;
2. за дела по Кодекса за социално осигуряване – 350 лв.;
3. за дела по Закона за Министерството на вътрешните работи – 400 лв.;
4. (изм. – ДВ, **бр. 84 от 2016 г.**) за дела по Закона за националната стандартизация – 350 лв.;
5. (изм. и доп. – ДВ, **бр. 84 от 2016 г.**) за дела по глава единадесета от Закона за обществените поръчки – 700 лв.; в производства по обжалване на крайния акт по чл. 108, т. 1 – 3 ЗОП възнаграждението се определя съобразно чл. 8, ал. 1 върху интереса;
6. (нова – ДВ, **бр. 84 от 2016 г.**) за дела по Закона за българските лични документи – 400 лв.;
7. (нова – ДВ, **бр. 84 от 2016 г.**) за дела по Закона за подпомагане на земеделските производители – 500 лв.

(3) (Нова – ДВ, **бр. 84 от 2016 г.**) За процесуално представителство, защита и съдействие по административни дела без определен материален интерес, извън случаите по ал. 2, възнаграждението е 500 лв.

(4) (Предишна ал. 3 – ДВ, **бр. 84 от 2016 г.**) За отмяна на заповед за прекратяване на служебно правоотношение възнаграждението се определя по правилата на чл. 7, ал. 1, т. 1, буква "а".

Чл. 9. (Изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г.) (1) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 28 от 2014 г., изм., **бр. 84 от 2016 г.**) За изготвяне на искова молба и писмен отговор по искова молба, на въззивна жалба и отговор по въззивна жалба, без процесуално представителство, както и за проучване на гражданско дело и приподписване на касационна жалба по чл. 284, ал. 2 ГПК,

когато не е изготвена от приподписващия адвокат, възнаграждението е в размер 3/4 от възнаграждението по чл. 7 или 8, но не по-малко от 300 лв.

(2) (Нова – ДВ, бр. 28 от 2014 г., изм., **бр. 84 от 2016 г.**) За изготвяне на касационна жалба с основания за допускане на касационно обжалване по чл. 280, ал. 1 ГПК без процесуално представителство възнаграждението е в размер 3/4 от възнаграждението по чл. 7 или 8, но не по-малко от 600 лв.

(3) (Нова – ДВ, бр. 28 от 2014 г., изм., **бр. 84 от 2016 г.**) За изготвяне на отговор по касационна жалба с основания за допускане на касационно обжалване по чл. 280, ал. 1 ГПК без процесуално представителство възнаграждението е в размер 3/4 от възнаграждението по чл. 7 или 8, но не по-малко от 500 лв.

(4) (Предишна ал. 2, изм. и доп. - ДВ, бр. 28 от 2014 г., изм., **бр. 84 от 2016 г.**) За изготвяне на молба за отмяна на влязло в сила решение без процесуално представителство възнаграждението е в размер 3/4 от възнаграждението по чл. 7 или 8, но не по-малко от 300 лв. Когато адвокатът се явява в съдебно заседание, възнаграждението е не по-малко от 500 лв.

(5) (Нова – ДВ, **бр. 84 от 2016 г.**) За изготвяне на жалби до Европейския съд по правата на човека в Страсбург, както и за изготвяне на искане за преюдициални запитвания до Съда на Европейския съюз в Люксембург без процесуално представителство възнаграждението е не по-малко от 1200 лв.

(6) (Нова – ДВ, **бр. 84 от 2016 г.**) За изготвяне на жалба по Закона за обществените поръчки, писмен отговор, възражение по такава жалба без процесуално представителство пред Комисията за защита на конкуренцията или Върховния административен съд възнаграждението е в размер 3/4 от възнаграждението, определено по реда на чл. 8, но не по-малко от 300 лв.

(7) (Нова – ДВ, **бр. 84 от 2016 г.**) За изготвяне на възражение пред контролиращ орган или жалба до съд по финансови корекции по проекти, свързани с разходване на европейски средства или оперативни програми без процесуално представителство, възнаграждението е в размер 3/4 от възнаграждението, определено по реда на чл. 8, но не по-малко от 300 лв.

Чл. 10. (Изм. – ДВ, бр. 28 от 2014 г., доп., **бр. 84 от 2016 г.**) За процесуално представителство, защита и съдействие на страната по изпълнително дело възнаграждението е:

1. (изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., бр. 28 от 2014 г.) за образуване на изпълнително дело - 200 лв.;
2. (изм. – ДВ, бр. 28 от 2014 г.) за процесуално представителство, защита и съдействие на страните по изпълнително дело и извършване на действия с цел удовлетворяване на парични вземания - 1/2 от съответните възнаграждения, посочени в чл. 7, ал. 2 ;
3. (изм. – ДВ, бр. 28 от 2014 г., **бр. 84 от 2016 г.**) за процесуално представителство, защита и съдействие на страната по изпълнително дело, което има за предмет въвод или опразване на недвижим имот – 1/2 от съответните възнаграждения по чл. 7, ал. 2 на база стойността на имота;
4. (изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., бр. 28 от 2014 г., **бр. 84 от 2016 г.**) за процесуално представителство, защита и съдействие на страната по изпълнително дело, което има за предмет действия извън посочените в т. 2 и 3 – 200 лв.;
5. (нова – ДВ, **бр. 84 от 2016 г.**) за обжалване на действията на съдебен изпълнител – 200 лв., а когато жалбата се разглежда в открито заседание – 300 лв.; същото възнаграждение се дължи и на процесуалния представител на длъжника.

Чл. 11. (Изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., бр. 28 от 2014 г.) За съдебни поръчки, за изготвяне на частни жалби, за обжалване на действията на съдия-изпълнителя, на нотариуса или на откази за вписване в Агенцията по вписванията или друг регистър – 200 лв., а когато жалбата се разглежда в открито заседание – 300 лв.

Раздел IV

Възнаграждения по наказателни и административнонаказателни дела за една инстанция

Чл. 12. (Изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., бр. 28 от 2014 г.) Възнаграждението за процесуално представителство, защита и съдействие в досъдебното производство е в размерите по чл. 13, ал. 1. При извършване на процесуални действия в различни дни се заплаща по 100 лв. за всеки следващ ден.

Чл. 13. (1) За защита на подсъдимия, частния обвинител или частния тъжител възнаграждението е:

1. (изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., бр. 28 от 2014 г.) по дела, при които за престъплението се предвижда наказание пробация или глоба - 400 лв.;
2. (изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., бр. 28 от 2014 г.) до 5 години лишаване от свобода - 500 лв.;

3. (изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., бр. 28 от 2014 г.) до 10 години лишаване от свобода - 800 лв.;
4. (изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., бр. 28 от 2014 г.) до 15 години лишаване от свобода - 1500 лв.;
5. (изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., бр. 28 от 2014 г.) над 15 години лишаване от свобода - 2000 лв.;
6. (изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., бр. 28 от 2014 г.) доживотен затвор - 3000 лв.;
7. (изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., бр. 28 от 2014 г.) при споразумение, ако адвокатът не е участвал в наказателното производство - 400 лв.;
8. (отм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., предишна т. 9, изм., бр. 28 от 2014 г.) за явяване пред съд по мерки за процесуална принуда, ако адвокатът не е участвал в наказателното производство по пълномощие - 400 лв.;
9. (изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., предишна т. 10, изм., бр. 28 от 2014 г.) за проучване на дело без участие в наказателното производство - 300 лв.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., бр. 28 от 2014 г.) За процесуално представителство, защита и съдействие на гражданския ищец или на гражданския ответник възнаграждението се определя по правилата на чл. 7, ал. 2, но не по-малко от 400 лв.

(3) (Нова – ДВ, **бр. 84 от 2016 г.**) За процесуално представителство, защита и съдействие на подсъдимия, частния тъжител или частния обвинител по няколко обвинения възнаграждението по ал. 1, предвидено за най-тежкото обвинение, се увеличава с 1/2.

(4) (Нова – ДВ, **бр. 84 от 2016 г.**) При защита на повече от едно лице възнаграждението за всяко защитавано лице се определя по реда на ал. 1.

Чл. 14. (Изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., бр. 28 от 2014 г.) Когато съдебното заседание по наказателно дело продължи повече от един ден, допълнителното възнаграждение за всеки следващ ден е по 100 лв.

Чл. 15. (Изм. – ДВ, **бр. 84 от 2016 г.**) За изготвяне на въззивна или касационна жалба без процесуално представителство възнаграждението е в размер 3/4 от възнаграждението по чл. 13.

Чл. 16. (Изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., бр. 28 от 2014 г.) За частни жалби по наказателни дела възнаграждението е 200 лв., а когато жалбите се разглеждат в открито заседание - 400 лв.

Чл. 17. Недопустимо е договаряне на резултативен хонорар по наказателни дела, включително и за граждански иск, предявен в наказателния процес.

Чл. 18. (1) (Изм. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., бр. 28 от 2014 г., **бр. 84 от 2016 г.**) За изготвяне на жалба срещу наказателно постановление без процесуално представителство възнаграждението се определя по правилата на чл. 7, ал. 2 на базата на половината от размера на санкцията, съответно обезщетението, но не по-малко от 50 лв.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 2 от 2009 г., изм. и доп., бр. 28 от 2014 г.) За процесуално представителство, защита и съдействие по дела срещу наказателни постановления, в които административното наказание е под формата на глоба, имуществена санкция и/или е наложено имуществено обезщетение, възнаграждението се определя по правилата на чл. 7, ал. 2 върху стойността на санкцията, съответно обезщетението, но не по-малко от 300 лв.

(3) (Нова – ДВ, бр. 28 от 2014 г.) За процесуално представителство, защита и съдействие по дела от административнонаказателен характер извън случаите по ал. 2 възнаграждението е 300 лв.

Раздел V

(Нов - ДВ, бр. 2 от 2009 г.)

Възнаграждения за участие в специално уредени със закон производства за една инстанция

Чл. 19. (Отм., нов - ДВ, бр. 2 от 2009 г., изм., бр. 28 от 2014 г.) За процесуално представителство, защита и съдействие в производства по Закона за здравето минималното възнаграждение е 300 лв.

Чл. 20. (Нов - ДВ, бр. 2 от 2009 г., изм., бр. 28 от 2014 г.) За процесуално представителство, защита и съдействие в самостоятелните съдебни процедури по Закона за закрила на детето минималното възнаграждение е 400 лв.

- Чл. 21.** (Нов - ДВ, бр. 2 от 2009 г., изм., бр. 28 от 2014 г., **бр. 84 от 2016 г.**) За процесуално представителство, защита и съдействие в производства по глава IX, глава X и глава XI от Семейния кодекс минималното възнаграждение е 400 лв.
- Чл. 22.** (Нов - ДВ, бр. 2 от 2009 г., изм., бр. 28 от 2014 г.) За процесуално представителство, защита и съдействие в производства по Закона за домашното насилие минималното възнаграждение е 400 лв.
- Чл. 23.** (Нов - ДВ, бр. 2 от 2009 г., изм., бр. 28 от 2014 г.) За процесуално представителство, защита и съдействие в производства по Закона за екстрадиция и европейска заповед минималното възнаграждение е 500 лв.
- Чл. 24.** (Нов - ДВ, бр. 2 от 2009 г., изм., бр. 28 от 2014 г.) За процесуално представителство, защита и съдействие в производства по Указа за борба с дребното хулиганство минималното възнаграждение е 300 лв.
- Чл. 25.** (Нов - ДВ, бр. 2 от 2009 г., изм., бр. 28 от 2014 г.) За процесуално представителство, защита и съдействие в производства по екзекватура минималното възнаграждение е 300 лв.
- Чл. 26.** (Нов - ДВ, бр. 2 от 2009 г., изм., бр. 28 от 2014 г.) За процесуално представителство, защита и съдействие в производства по делегация, когато адвокатът не е ангажиран с цялото дело, минималното възнаграждение е 300 лв.
- Чл. 27.** (Нов - ДВ, бр. 2 от 2009 г., изм., бр. 28 от 2014 г.) За правна помощ и защита на свидетел по чл. 122 от Наказателно-процесуалния кодекс, когато адвокатът не е ангажиран с цялото дело, минималното възнаграждение е 300 лв.
- Чл. 28.** (Нов - ДВ, бр. 2 от 2009 г., изм., бр. 28 от 2014 г.) За процесуално представителство, защита и съдействие в производство по мярка за неотклонение, когато адвокатът не е ангажиран с цялото дело, минималното възнаграждение е 400 лв.
- Чл. 29.** (Нов - ДВ, бр. 2 от 2009 г., изм., бр. 28 от 2014 г.) За процесуално представителство, защита и съдействие в производства за кумулация минималното възнаграждение е 400 лв.
- Чл. 30.** (Нов - ДВ, бр. 2 от 2009 г., изм., бр. 28 от 2014 г.) За подготовка на искането по чл. 368 от Наказателно-процесуалния кодекс минималното възнаграждение е 500 лв.
- Чл. 31.** (Нов - ДВ, бр. 2 от 2009 г.) (1) (Предишен текст на чл. 31, изм. - ДВ, бр. 28 от 2014 г.) За процесуално представителство, защита и съдействие в производства по възобновяване на наказателни дела възнаграждението е не по-малко от минимума за една инстанция.
- (2) (Нова – ДВ, бр. 28 от 2014 г., изм., **бр. 84 от 2016 г.**) За изготвяне на искане за възобновяване на наказателно дело без явяване в съдебно заседание минималното възнаграждение е в размер 3/4 от минималното възнаграждение по ал. 1.
- Чл. 32.** (Нов - ДВ, бр. 2 от 2009 г., изм., бр. 28 от 2014 г.) За процесуално представителство, защита и съдействие в производства по въпросите за изпълнение на присъда на чуждестранен съд по чл. 457, ал. 2 от Наказателно-процесуалния кодекс минималното възнаграждение е 1/2 от минимума за една инстанция, съобразен с вида и размера на наказанието.
- Чл. 33.** (Нов – ДВ, бр. 28 от 2014 г., изм., **бр. 84 от 2016 г.**) За процесуално представителство, защита и съдействие в производства по Закона за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни минималното възнаграждение е 300 лв.
- Чл. 34.** (Нов – ДВ, бр. 28 от 2014 г., изм., **бр. 84 от 2016 г.**) За процесуално представителство, защита и съдействие в производства пред Комисията за защита от дискриминация и Комисията за защита на конкуренцията извън случаите по чл. 8, ал. 2, т. 5 минималното възнаграждение е 500 лв.
- Чл. 35.** (Нов – ДВ, **бр. 84 от 2016 г.**) За процесуално представителство, защита и съдействие в производства по Закона за убежището и бежанците минималното възнаграждение е 400 лв.
- Чл. 36.** (Нов – ДВ, **бр. 84 от 2016 г.**) За представителство и съдействие в процедура по медиация по граждански и търговски дела минималното възнаграждение е в размер 1/3 от предвидените в чл. 7 възнаграждения.

Съдебни изпълнители

От 2006 г. съдебните изпълнители в България са **частни съдебни изпълнители** и **държавни съдебни изпълнители**. И за двата вида важат **законово определени тарифи**.

1. Възнагражденията на държавните съдебни изпълнители са уредени (в раздел II от Тарифата за държавните такси, които се събират от съдилищата по **Гражданския процесуален кодекс** от 2008 г. (изм. и доп., бр. 24 от 12.03.2013 г.)

2. Възнагражденията на **частните съдебни изпълнители** са уредени в член 78 от Закона за частните съдебни изпълнители (изм. и доп., бр. 49 от 29.06.2012 г.) и в Тарифата за таксите и разноските по изпълнението в Закона за частните съдебни изпълнители (приета с ПМС № 92 от 19.04.2006 г., Решение № 13014 от 2.12.2015 г. на ВАС на РБ - бр. 100 от 18.12.2015 г.)

Възнагражденията, уредени в двете тарифи, са еднакви.

Частните съдебни изпълнители събират допълнителна такса от 50 % от стандартната такса за връчване на документи в неработни дни и почивни и празнични дни, за изпращане на призовки по пощата и за копия на жалби, уведомления и документи.

Фиксирани разноски

Фиксирани разноски по граждански дела

Фиксирани разноски за спорещите страни по граждански дела

Таксите, събирани в съдебното производство са уредени (в раздел I от Тарифата за държавните такси, които се събират от съдилищата по **Гражданския процесуален кодекс** от 2008 г. изм. и доп. ДВ. бр.24 от 12 Март 2013г.), както следва:

Таксата по:

- искова молба е 4 процента от цената на иска, но не по-малко от 25 евро
- неоценяем иск до 40 евро, но не по-малко от 15 евро
- молби за развод (включително по взаимно съгласие) - по 2 процента върху стойността на всеки дял и върху тригодишните платежи (в зависимост от споразумението за съпружеските имуществени отношения и за издръжката)
- заповед за изпълнение е 2 процента от материалния интерес, но не по-малко от 12.5 евро
- по дела за осиновяване - 12.5 евро
- за обезпечение на бъдещ иск - 20 евро
- за обезпечение на доказателства - 10 евро
- по дела за обявяване в несъстоятелност - 25 евро за едноличен търговец, 125 евро за търговско дружество

Етап от гражданското производство, на който трябва да бъдат платени фиксирани разноски

Всяка страна предварително внася в съда разноските по действията, които е поискала. Сумите за разноски по действия по искане на двете страни или по инициатива на съда се внасят от двете страни или от едната страна според обстоятелствата. (член 76 от Гражданския процесуален кодекс).

Фиксирани разноски по наказателни производства

Фиксирани разноски за спорещите страни по наказателни производства

Въпросът за разноските и възнагражденията в наказателното производство е уреден в **Наказателно-процесуалния кодекс**.

член 187: Посрещане на разноските

1. Разноските по наказателното производство се посрещат от сумите, предвидени в бюджета на съответното учреждение, освен в посочените от закона случаи.
2. По дела за престъпления, които се преследват по тълба на пострадалия до съда, разноските се внасят предварително от частния тължител. Ако не са внесени, дава му се седемдневен срок да ги внесе.
3. По дела за престъпления, които се преследват по тълба на пострадалия до съда, разноските по направените от подсъдимия доказателствени искания се поемат от бюджета на съда.

Фиксирани разноски по наказателни производства са уредени в Тарифа № 1 към Закона за държавните такси, събирани от съдилищата, прокуратурата, следствените служби и Министерството на правосъдието (изм. и доп., бр. 88 от 8.10.2013 г.) както следва:

- За тълби, по които се образуват наказателни дела от частен характер - 6 евро
- За частни жалби по наказателни дела от частен характер - 2.5 евро
- По молби за реабилитация, когато се образува дело - 3 евро

Фаза на наказателното производство, на която трябва да бъдат платени фиксираните разноски

Посочените разноски се внасят предварително от частния тъжител (в съответствие с Наказателно-процесуалния кодекс). Ако не бъдат внесени, на частния тъжител се дава седемдневен срок да направи това.

Фиксирани разноски по конституционни дела

Фиксирани разноски за спорещите страни по конституционни дела

1. Конституционният съд действа по инициатива най-малко на една пета от народните представители, президента, Министерския съвет, Върховния касационен съд, Върховния административен съд и главния прокурор. Спорове за компетентност по т. 3 на ал. 1 от предходния член могат да се повдигат и от общинските съвети.
2. Когато установят несъответствие между закона и Конституцията, Върховният касационен съд или Върховният административен съд спират производството по делото и внасят въпроса в Конституционния съд.
3. Омбудсманът може да сезира Конституционния съд с искане за установяване на противоконституционност на закон, с който се нарушават права и свободи на гражданите.

Предварителна информация, която се предоставя от юридическите представители

Права и задължения на страните

Член 40, ал. 3 от Закона за адвокатурата предвижда, че „адвокатът или адвокатът от Европейския съюз е длъжен точно да осведоми своя клиент за неговите права и задължения“. Не е предвидено изрично задължение адвокатите да предоставят информация на клиентите си относно очакваните разноски в хода на съдебното производство. Същевременно етичният кодекс на адвокатите предполага такова задължение.

Източници на разноските

Къде мога да намеря информация за източниците на разноски в България?

Физическо или юридическо лице, което има интерес да заведе дело няма да може да намери информация по въпроса колко ще струва това, тъй като няма официален или неофициален интернет сайт или друг публичен орган, който предоставя такава синтезирана информация. Следователно клиентите разчитат предимно на адвокатите за информация за разноските.

Въпреки това на следните публични уебсайтове гражданите могат да намерят нормативни актове относно таксите и разноските на съдебното производство и да направят свои собствени изчисления. Те са следните: [националното законодателство](#), страницата на [Висшия адвокатски съвет](#), страницата на [Висшия съдебен съвет](#) и страницата на [Националното бюро за правна помощ](#). Всички тези сайтове за момента са достъпни само на български език.

На какви езици мога да получа информация относно източниците на разноски в България?

Всички посочени по-горе уебсайтове понастоящем са достъпни само на български език.

Къде мога да намеря информация относно посредничеството?

Такава информация е достъпна на интернет страницата на [Министерство на правосъдието](#).

Къде мога да намеря допълнителна информация относно разноските?

Къде мога да намеря информация за средната продължителност от време, която отнемат различните процедури?

На интернет страницата на [Висшия съдебен съвет](#) можете да намерите годишни и двугодишни доклади за съдебната дейност на всички равнища. Предоставена е информация относно броя на приключените дела за последните 3 месеца, 6 месеца, една година, 2 години или повече. Статистическият отдел на Висшия съдебен съвет предоставя анализ и информация относно средната продължителност на съдебните производства по граждански, наказателни и административни дела.

Къде мога да намеря информация относно средната съвкупна цена за конкретно производство?

Подобна официална публична информация не е достъпна.

Данък върху добавената стойност

Как се предоставя тази информация? Какви са приложимите ставки?

ДДС е включен в разноските (в съответствие с посочените по-горе тарифи и наредби).

Правна помощ

Приложим праг на дохода в областта на гражданското правораздаване

Съгласно Закона за правната помощ (доп., бр. 97 от 6.12.2016 г.) няма разлика в условията за граждански и наказателни дела (вж. по-долу):

член 22:

Чл. 22. (Изм. - ДВ, бр. 28 от 2013 г.) (1) Правната помощ по чл. 21, т. 1 и 2 е безплатна и се предоставя на:

1. лица и семейства, които отговарят на условията за получаване на месечна помощ по реда на чл. 9 и 10 от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане (обн., ДВ, бр. 133 от 1998 г.; изм., бр. 38, 42 и 112 от 1999 г., бр. 30, 48 и 98 от 2000 г.; попр., бр. 100 от 2000 г.; изм., бр. 19 и 97 от 2001 г., бр. 26, 46, 81 и 118 от 2002 г., бр. 40 от 2003 г., бр. 115 от 2004 г., бр. 31 и 103 от 2005 г., бр. 54 и 93 от 2006 г., бр. 101 от 2007 г., бр. 26 от 2009 г., бр. 27, 41, 43, 45 и 50 от 2010 г., бр. 63 от 2011 г. и бр. 17 от 2013 г.);
2. лица и семейства, които отговарят на условията за подпомагане с целева помощ за отопление за предходния или настоящия отоплителен сезон;
3. лица, настанени в специализирани институции за предоставяне на социални услуги или ползващи социална услуга - резидентен тип, или ползващи социална услуга звено "Майка и бебе" съгласно чл. 36 от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане;
4. деца, настанени в приемни семейства или в семейства на роднини или близки по реда на Закона за закрила на детето;
5. дете в риск по смисъла на Закона за закрила на детето;
6. лица по чл. 144 от Семейния кодекс и на лица, ненавършили 21 години, в съответствие с Регламент (ЕО) № 4 от 2009 г. на Съвета от 18 декември 2008 г. относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на съдебни решения и сътрудничеството по въпроси, свързани със задължения за издръжка (ОВ, L 7/1 от 10 януари 2009 г.);
7. пострадали от домашно или сексуално насилие или от трафик на хора, които не разполагат със средства и желаят да ползват адвокатска защита;
8. лица, търсещи международна закрила по реда на Закона за убежището и бежанците, за които предоставяне на правна помощ не се дължи на друго правно основание;
9. чужденци, спрямо които е приложена принудителна административна мярка, и чужденци, настанени в специален дом за временно настаняване на чужденци по реда на Закона за чужденците в Република България, които не разполагат със средства и желаят да ползват адвокатска защита;
10. (нова – ДВ, бр. 97 от 2016 г.) лица, на които е отказан или е отнет статут на лице без гражданство в Република България или е прекратено производството за предоставяне на статут на лице без гражданство по реда на Закона за чужденците в Република България, които не разполагат със средства и желаят да ползват адвокатска защита.

(2) Фактите и обстоятелствата по ал. 1 се удостоверяват със съдебни решения или с документи, издадени от съответните компетентни органи, и с декларация за семейно и имуществено състояние на лицето.

член 23:

1. По граждански и административни дела правна помощ се предоставя в случаите, когато въз основа на представени доказателства от съответните компетентни органи съдът прецени, че страната няма средства за заплащане на адвокатско възнаграждение. Преценката си за това съдът формира, като вземе предвид:
  - доходите на лицето или семейството
  - имущественото състояние, удостоверено с декларация
  - семейното положение
  - здравословното състояние
  - трудовата заетост
  - възрастта

- други обстоятелства.

Приложим праг на дохода в областта на наказателното правораздаване за подсъдимите

Освен критериите, установени за наказателни дела (член 22 от Закона за правната помощ, посочен по-горе), се прилагат и следните критерии:

член 23:

1. Системата за правна помощ (посочена в точка 3 от член 31) обхваща случаите, при които задължително се предвижда адвокатска защита или представителство.
2. Системата за правна помощ обхваща и случаите, когато заподозреният, обвиняемият, уличеният, подсъдимият или страната по наказателно, гражданско или административно дело не разполага със средства за заплащане на адвокат, желае да има такъв и интересите на правосъдието изискват това.
3. По наказателни дела преценката, че обвиняемият или подсъдимият няма средства за заплащане на адвокатско възнаграждение, се извършва от органа, който ръководи процесуалните действия, въз основа на служебно установеното имуществено състояние на лицето по конкретното дело и на обстоятелствата по ал. 3, т. 1, 3, 4, 5, 6 и 7. За частния обвинител, гражданския ищец, гражданския ответник и частния тъжител преценката се извършва по реда на ал. 3.

Приложим праг на дохода в областта на наказателното правораздаване за пострадалите лица

Приложимият праг е еднакъв с този за останалите страни в наказателното производство (вж. по-горе).

Други условия, свързани с предоставянето на правна помощ на пострадали лица

В закона не са предвидени специални условия по отношение на пострадалите от престъпление. Прилагат се общите правила за правна помощ по наказателни дела (членове 22 и 23 от Закона за правната помощ).

Други условия, свързани с предоставянето на правна помощ на подсъдимите

В закона не са предвидени специални условия по отношение на подсъдимите. Прилагат се общите правила за правна помощ по наказателни дела (членове 22 и 23 от Закона за правната помощ).

Безплатни съдебни производства

член 83 от Гражданския процесуален кодекс: Освобождаване от такси и разноски

1. Такси и разноски по производството на делата не се внасят:
  - от ищци - работници, служители и членове на кооперации по искове, произтичащи от трудови правоотношения
  - от ищци по искове за издръжка
  - по искове, заведени от прокурор
  - от ищеца по искове за вреди от непозволено увреждане от престъпление, за което има влязла в сила присъда
  - от назначени специални представители на страна с неизвестен адрес
2. Такси и разноски по производството не се внасят от физически лица, за които е признато от съда, че нямат достатъчно средства да ги заплатят. По молбата за освобождаване съдът взема предвид:
  - доходите на лицето и неговото семейство
  - имущественото състояние, удостоверено с декларация
  - семейното положение
  - здравословното състояние
  - трудовата заетост
  - възрастта
  - други констатирани обстоятелства
3. В случаите по параграфи 1 и 2 разноските по производството се заплащат от сумите, предвидени в бюджета на съда.

член 84 от Гражданския процесуален кодекс : Освобождаване в особени случаи:

Освобождават се от заплащане на държавна такса, но не и от съдебни разноски:

1. държавата и държавните учреждения, освен в случаите на частна държавна собственост и при иски за частни държавни вземания и права (изменен– ДВ 50/08, в сила от 1.3.2008 г.; изменен с решение на Конституционния съд по дело № 3 от 2008 г. – ДВ 63/08)
2. Българският червен кръст
3. общините, освен по иски за частни общински вземания и права върху вещи - частна общинска собственост

В кои случаи страната, изгубила делото, е длъжна да заплати разноските на спечелилата страна?

Граждански дела

член 78 от Гражданския процесуален кодекс : Присъждане на разноски

1. Заплатените от ищеца такси, разноски по производството и възнаграждение за един адвокат, ако е имал такъв, се заплащат от ответника съразмерно с уважената част от иска.
2. Ако ответникът с поведението си не е дал повод за завеждане на делото и ако признае иска, разноските се възлагат върху ищеца.
3. Ответникът също има право да иска заплащане на направените от него разноски **съразмерно с отхвърлената част от иска.**
4. Ответникът има право на **разноски и при прекратяване на делото.**
5. Ако заплатеното от страната възнаграждение за адвокат е прекомерно съобразно действителната правна и фактическа сложност на делото, съдът може по искане на насрещната страна да присъди по-нисък размер на разноските в тази им част, но не по-малко от минимално определения размер, съобразно чл. 36 от Закона за адвокатурата.
6. Когато делото е решено в полза на лице, освободено от държавна такса и/или разноски по производството, или на лице, на което е предоставена правна помощ, осъденото лице е длъжно да заплати всички дължащи се такси и разноски. Съответните суми се присъждат в полза на съда.
7. Ако е уважен иск на лице, което е ползвало правна помощ, заплатеното адвокатско възнаграждение се присъжда на Националното бюро за правна помощ пропорционално на уважената част от иска. В случай на осъдителни решения лицето, което е използвало правна помощ дължи разноски пропорционално на отхвърлената част от иска.
8. В полза на юридически лица и еднолични търговци се присъжда и адвокатско възнаграждение, ако те са били защитавани от юрисконсулт.
9. При приключване на делото със спогодба половината от внесената държавна такса се връща на ищеца. Разноските по производството и по спогодбата остават върху страните, както са ги направили, ако не е уговорено друго.
10. На третото лице-помагач, не се присъждат разноски, но то дължи разноските, които е причинило със своите процесуални действия.
11. Когато в делото участва като страна прокурорът, дължащите се **разноски** се присъждат на държавата или се заплащат от нея.

Третото лице - помагач е самостоятелна страна в гражданското производство със специфични права и задължения, уредени в Гражданския процесуален кодекс.

Наказателни дела

Наказателно-процесуален кодекс - разноски и възнаграждения

член 187: Посрещане на разноските

1. Разноските по наказателното производство се посрещат от **сумите, предвидени в бюджета на съответното учреждение**, освен в посочените от закона случаи.
2. По дела за престъпления, които се преследват по тълба на пострадалия до съда, **разноските се внасят предварително от частния тължител. Ако не са внесени**, дава му се **седемдневен срок** да ги внесе.

3. По **дела за престъпления, които се преследват по тѣжба на пострадалия** до съда, разносните по направените от подсъдимия доказателствени искания се поемат от **бюджета на съда**.

член 188: Определяне на разносните

1. Размерът на разносните се определя от съда или от органа на досъдебното производство.
2. Възнаграждението на свидетели - работници или служители, се определя от съда.

член 189: Решение за разносните

1. Съдът решава въпроса за разносните с присъдата или с определение.
2. **Разносните за преводач на досъдебното производство** са за сметка на съответния орган, а разносните за преводач в съдебното производство са за сметка на съда
3. Когато **подсъдимият бъде признат за виновен**, съдът го осъжда **да заплати разносните по делото, включително адвокатското възнаграждение и другите разноски за служебно назначения защитник**. Това включва и разносните, направени от **частния обвинител и гражданския ищец**, ако са направили такова искане. Когато осъдените са няколко, съдът определя **частта**, която всеки от тях трябва да заплати.
4. Когато **подсъдимият бъде оправдан** по някои обвинения, съдът го осъжда да **заплати само разносните, направени по обвинението, по което е признат за виновен**.

член 190: Възлагане на разносните

1. Когато подсъдимият бъде **признат за невинен** или **наказателното производство бъде прекратено**, разносните по дела от общ характер остават **за сметка на държавата**, а разносните по дела, образувани по тѣжба на пострадалия до съда, **се възлагат на частния тѣжител**.
2. За присъдените разноски се издава **изпълнителен лист** от първоинстанционния съд

Възнаграждения на вещите лица

В Гражданския процесуален кодекс е предвидено общо правило за възнагражденията на вещите лица.

член 75: Определяне на разносните

„...възнаграждението на вещите лица се определя от съда с оглед на извършената работа и направените разноски.“

Наредба № 2 от 29.06.2015 г. за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица (Издадена от министъра на правосъдието, обн., ДВ, бр. 50 от 3.07.2015 г., изм., бр. 28 от 8.04.2016 г.)

С наредбата се уреждат:

1. редът и сроковете за предложения за включване и промени на списъците на специалистите, утвърдени за вещи лица;
2. условията, на които трябва да отговарят специалистите, утвърдени за вещи лица;
3. условията и редът за определяне възнагражденията на вещите лица.

(2) Наредбата се прилага за специалисти, утвърдени за вещи лица, назначени от органите на съдебната власт, органите на досъдебното производство, както и тези по изпълнителни дела.

Чл. 23. (1) При определяне на възнагражденията органът, възложил експертизата, съобразява и преценява:

1. сложността и спецификата на поставените задачи;
2. компетентността и степента на квалификация на вещото лице;
3. времето, необходимо за извършване на експертизата;
4. обема на извършената работа;
5. необходимите разходи за извършването на експертизата, като употреба на материали, консумативи, използвани пособия, съоръжения и други;
6. други условия, оказващи влияние върху заплащането за извършената работа, в това число срочност на изпълнението, работа в почивни дни и национални празници.

(2) Обстоятелствата по ал. 1 се установяват от органа, назначил експертизата, въз основа на справка-декларация от вещото лице съгласно приложение № 2.

(3) При извършване на експертиза от вещо лице, което е служител на МВР, разходите за труд, консумативи и режимни разноски се установяват със сметка по образец, утвърден със заповед на министъра на вътрешните работи.

(4) Когато експертизата е изготвена от повече от едно вещо лице, възнаграждението по ал. 1 се заплаща на всяко едно от тях.

(5) Ако вещото лице не представи документи за разходите, те се заплащат по преценка на органа, назначил експертизата.

Възнаграждения на писмени и устни преводачи

Граждански дела

Правилата за вещите лица важат и за преводачите - вж. по-горе.

Наказателни дела

Наказателно-процесуален кодекс Член 189, параграф 2

Разноските за преводач на досъдебното производство са за сметка на съответния орган, а разноските за преводач в съдебното производство са за сметка на съда.

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница. Държавите от ЕС, отговарящи за съдържанието на националните страници, са в процес на актуализация на част от съдържанието на този уебсайт предвид оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Ако на уебсайта има съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.

Последна актуализация: 09/03/2020